

Глобальна економіка.

Глобальна економіка утворилась у результаті встановлення зв'язків між національними економіками в масштабах усієї планети. Це цілісний організм, утворений глобальною мережею виробництва і збуту, фінансовою та інформаційною.

Міжнародна науково-технологічна сфера

Упродовж усього існування людства розвиток економіки відбувався на основі впровадження нових технологій. Сьогодні відбувається науково-технічна революція, і наука докорінно змінила глобальну економіку. Сформувався світовий ринок технологій, патентів і ліцензій.

Провідне місце на цьому ринку належить високорозвинутим країнам. На США припадає більше 20% світового експорту ліцензій. Україна виробляє незначну частку наукомісткої продукції, але нашою конкурентною перевагою є сильні ІТ-кадри.

Міжнародна спеціалізація та кооперування виробництва

Між країнами завжди існуватимуть відмінності у географічному положенні, природних умовах і ресурсах, структурі й трудових навичках населення. Це є основою для міжнародної спеціалізації країн чи регіонів на виробництві певних товарів чи наданні послуг. Отже, кожна країна посідає певне місце у міжнародному поділі праці. Усім відомі швейцарські годинники чи німецькі автомобілі. Через високу технологічність виробництва зросла кількість деталей і вузлів у готовій продукції. Тому спеціалізація підприємств різних країн світу спрямована на створення певної деталі, вузла чи окремої операції. Так з'явилась потреба об'єднати зусилля, тобто кооперуватись у виробництві товарів і наданні послуг.

Кооперування зв'язків виробництва авто Форд.

Спеціалізацію і кооперування в процесі виготовлення легкових автомобілів можна простежити на прикладі компанії «Форд мотор». Це понад 200 тис. робочих місць у 90 країнах світу. На заводи, де збирають готовий автомобіль, із різних країн привозять деталі й матеріали: Франція виготовляє системи вентиляції, Швеція – панель приладів і т. д.

Для того щоб зібрати сучасний літак «Боїнг», необхідне кооперування близько 30 країн світу, які спеціалізуються на виробництві його комплектуючих

Роль транснаціональних корпорацій (тнк) у функціонуванні глобальної економіки

Глобалізація економіки спричинила об'єднання національних виробництв і формування інтернаціональних форм виробництва. Як наслідок з'явилися транснаціональні корпорації. Наразі у світі існує близько 65 тис. ТНК, на них припадає 50% промислового виробництва. ТНК – це велика компанія, яка має філії у двох і більше країнах та істотний міжнародний бізнес, на закордонні активи якої припадає 20–30% їхнього обсягу. Країна, у якій розташована штаб-квартира ТНК, називається країною базування. Наприклад, для корпорації «Боїнг» – США, «Тойота» – Японія, «Лореаль» – Франція. Країни, у яких розміщені дочірні компанії, – приймаючі країни. На території високорозвинутих країн розміщується понад 80% материнських компаній.

Назва компанії	Країна	Сектор	Позиція +/-	31 березня 2014 року		31 березня 2009 року	
				Позиція	Ринкова кап-ція, млрд \$	Позиція	Ринкова кап-ція, млрд \$
Apple Inc	США	Технології	32	1	469	33	94
Exxon Mobil Corp	США	Нафта і газ	(1)	2	416	1	337
Google Inc	США	Технології	19	3	409	22	110
Microsoft Corp	США	Технології	2	4	318	6	163
Berkshire Hathaway Inc	США	Фінанси	7	5	286	12	134
Roche Holding AG	Швейцарія	Охорона здоров'я	12	6	266	18	119
Johnson & Johnson	США	Охорона здоров'я	1	7	261	8	145
General Electric Co	США	Промисловість	16	8	256	24	107
Wells Fargo & Co	США	Фінанси	46	9	244	55	60
Nestle SA	Швейцарія	Споживчі товари	5	10	244	15	129
Wal-Mart Stores Inc	США	Сфера послуг	(8)	11	242	3	204
Royal Dutch Shell PLC	Велика Британія	Нафта і газ	(3)	12	238	9	139
PetroChina Co Ltd	Китай	Нафта і газ	(11)	13	225	2	287
Novartis AG	Швейцарія	Охорона здоров'я	15	14	224	29	100
Chevron Corp	США	Нафта і газ	(4)	15	220	11	135
JPMorgan Chase & Co	США	Фінанси	12	16	215	28	100
Procter & Gamble Co	США	Споживчі товари	(7)	17	213	10	138
Samsung Electronics Co Ltd	Південна Корея	Споживчі товари	35	18	209	53	61
Pfizer Inc	США	Охорона здоров'я	17	19	205	36	92
HSBC Holdings PLC	Велика Британія	Фінанси	23	20	199	43	79

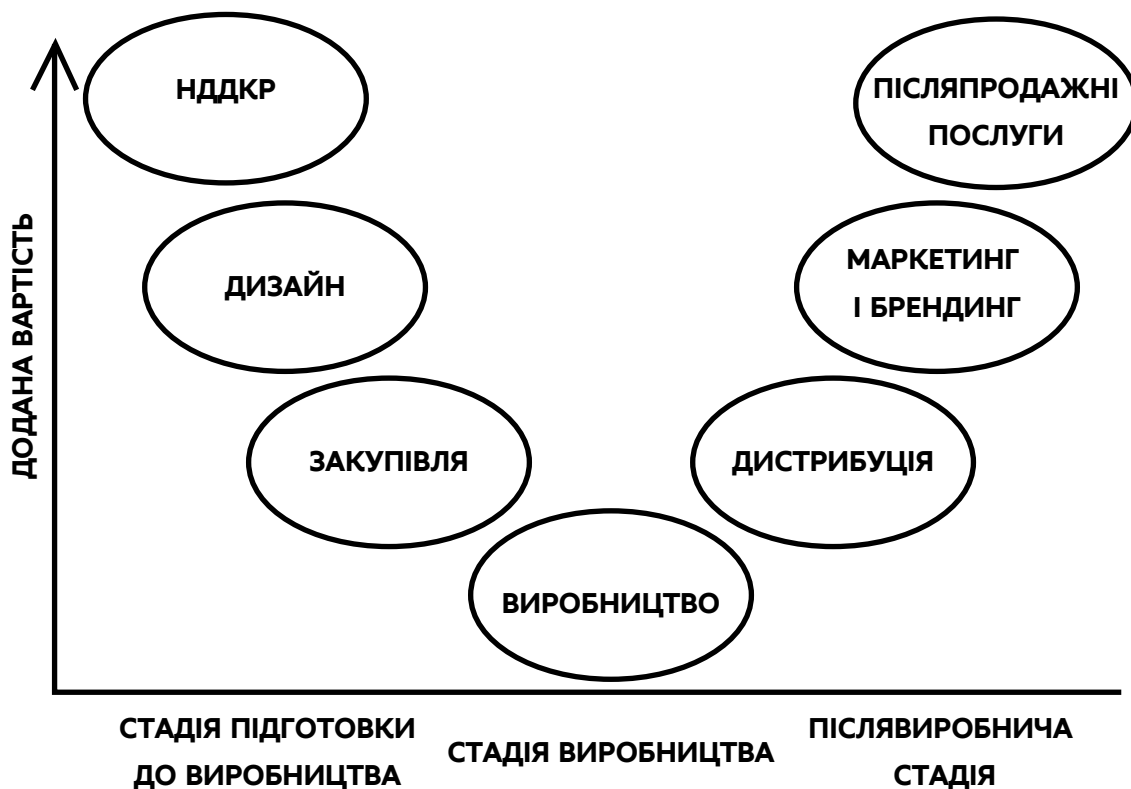
Проаналізуйте таблицю: найбільші ТНК засновані в США, останнім часом з'явилися в Китаї. Країни, що розвиваються та з перехідною економікою, частіше виступають в ролі країн базування філій. Світові ТНК сформувались не тільки у виробництві товарів, а й у високотехнологічній сфері (Майкрософт) та наданні банківських послуг.

ТНК мають значний вплив на глобальну економіку, інвестують величезні кошти у дослідження й новітні технології. Але антиглобалісти кажуть про загрозу монополізації ринків та негативний вплив на екологію через великі обсяги виробництва. Тому склалась тенденція до перенесення підприємств в країни, що розвиваються. Там не тільки лояльне екологічне законодавство, а й дешевша робоча сила.

Глобальні ланцюги доданої вартості (ГЛДВ)

Переважно в рамках світових ТНК створюються глобальні ланцюги доданої вартості. Вони включають усі бізнес-процеси з моменту отримання замовлення від споживача до постачання кінцевого продукту. Під час виробництва товару створюється додана вартість. Це вартість готової продукції без витрат на її виробництво.

Кожна ланка ланцюга доданої вартості являє собою підприємство чи компанію, яке додає свою ціну на кожному етапі створення готового товару чи послуги. Ланцюг поєднує десятки й сотні компаній в єдину глобальну структуру.

Переважно в рамках світових ТНК створюються глобальні ланцюги доданої вартості. Вони включають усі бізнес-процеси з моменту отримання замовлення від споживача до постачання кінцевого продукту. Під час виробництва товару створюється додана вартість. Це вартість готової продукції без витрат на її виробництво. Кожна ланка ланцюга доданої вартості являє собою підприємство чи компанію, яке додає свою ціну на кожному етапі створення готового товару чи послуги. Ланцюг поєднує десятки й сотні компаній в єдину глобальну структуру.

Інтеграції України в ГЛДВ

Україна задіяна в глобальних ланцюгах переважно як постачальник сировини. Тенденції останніх років полягають у розвитку стадій її переробки.

Давайте розглянемо можливості збільшення доданої вартості на прикладі традиційної для України продукції сільського господарства.

ЛАНЦЮГ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Наша держава є лідером в Європі по вирощуванню сої. Після збору врожаю транспортні компанії перевозять її в зерносховища для зберігання. Після продажу соєві боби потрапляють на підприємства для переробки. У результаті отримують соєву олію і макуху. Олію як сировину купують виробники маргарину, а макуха іде на корми для тварин. Дистрибуція передбачає рух маргарину чи кормів від виробника до кінцевого споживача. Тут задіяні підприємства, що надають транспортні послуги та власники складських приміщень. Так товар постачається в роздрібну торгівлю. Нас, споживачів, надихають придбати цей продукт маркетологи – фахівці з просування товарів. На кожному етапі створюється додана вартість.

(Експертна оцінка умовної доданої вартості експорту продуктів переробки олійних культурах на прикладі сої у 2017 р.)

Порівняйте за допомогою схеми різницю вартості соєвих бобів, макухи, олії та виробленого з олії маргарину. Зверніть увагу, що разом із кожною стадією переробки сировини створюються додаткові робочі місця та збільшуються надходження до бюджетів усіх рівнів. Разом із цим розвитку набувають компанії з ремонту й обслуговування обладнання, суміжні виробництва пакувальних матеріалів, ємностей та ящиків тощо.

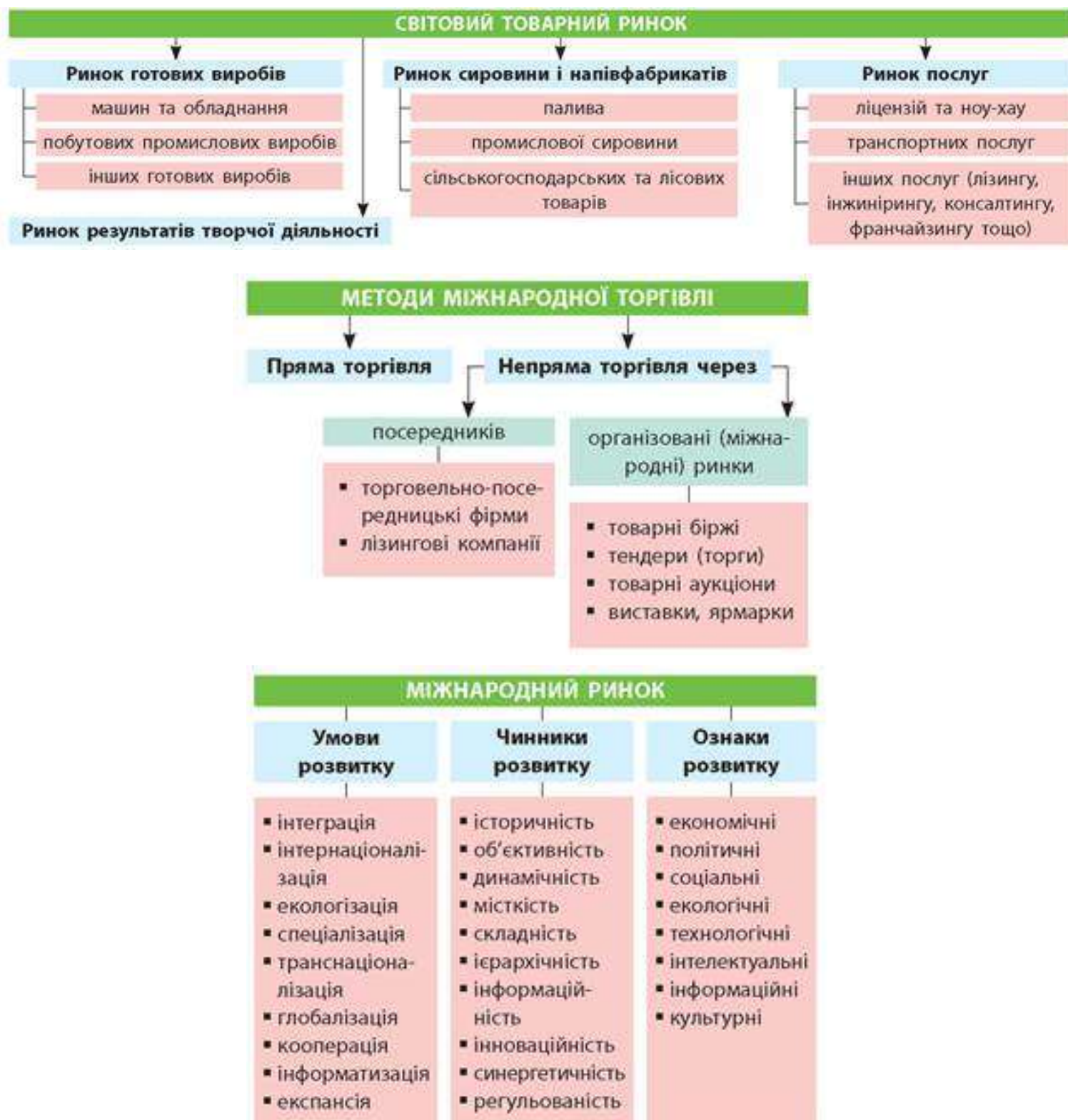
Набагато більшу додану вартість мають високотехнологічні виробництва. Наприклад, українські ІТ-розробники вже давно інтегровані в міжнародні ланцюги доданої вартості. Компанія «Luxoft» створює технології керування авто, включно з безпілотними, для німецьких виробників. Одеська компанія «С-інжиніринг» працює у сфері автоматизації та електропостачання промислових підприємств. Має ліцензії на послуги, які визнаються у світі, вступила в партнерство з ТНК «Siemens». Більшість підприємств з іноземним капіталом на Закарпатті є ланками міжнародних виробничих ланцюгів. Наприклад, «Єврокар» і «Ядзакі» у сфері автомобілебудування, «Jabil» виготовляє електроніку для побутової техніки, мобільних телефонів, автомобілів. Створення саме таких виробництв має стимулювати наша держава.

Розгляньте запропоновані ланцюги доданої вартості.

(Географія: рівень стандарту: Підруч. для 11-го кл. заг. серед. освіти/ Валерій Пестушко, Ганна Уварова, Андрій Довгань, Київ: Генеза, 2019.- 160с.)

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТОВАРІВ

("Географія (профільний рівень)" підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти
Масляк П. О., Даценко Л. М., Куртей С. Л., Бродовська О. Г., 2019 рік, "Ранок")

У результаті міжнародного поділу праці з'явилась потреба у виникненні світового ринку, тобто стійких товарно-грошових відносин між країнами.

Структуру світового ринку складають ринки готових виробів, сировини, послуг. Для функціонування світового ринку товарів створені міжнародні торгові біржі, аукціони, ярмарки, торги, виставки, посередницькі організації тощо. Чільне місце в просуванні товарів посідають міжнародні товарні біржі. Тут гуртові продавці й покупці зустрічаються та укладають угоди на постачання великих партій товару. Формування цін залежить від багатьох чинників: від взаємодії попиту і пропозиції, впливу загальної економічної ситуації у світі (криза чи підйом), системи оподаткування та іншого.

У підсумку необхідно зазначити, що участь країн у глобальній економіці та ланцюгах доданої вартості веде до покращення їх технологій та кваліфікації працівників. Також відкривається доступ до світових ринків. Інновації сприяють більшій екологічності виробництва, що повністю відповідає цілям сталого розвитку.

ТЕСТИ ОНЛАЙН

<https://www.classtime.com/student/login/WZ4NDK>